

Na obloze můžeme pozorovat nejvýraznější kometu od roku 1997

15.10.2024 - Pavel Suchan | Astronomický ústav AV ČR

Na večerní obloze se konečně objevila dlouho očekávaná kometa C/2023 A3 (Tsuchinshan-ATLAS). Ač bylo jasné, že kometa bude vidět pouhým okem, samotná jasnost komety ještě neříká nic o jejím vzhledu na obloze. Ten závisí především na jasnosti ohonu, a zde panovala velká nejistota, jak moc bude dlouhý či výrazný. První pozorování ovšem potvrdila, že se jedná o nejvýraznější kometu, kterou můžeme na severní polokouli pozorovat od roku 1997, kdy oblohu zdobila kometa Hale-Bopp.

Přibližně 1-2 hodiny po západu Slunce můžeme kometu pozorovat nízko nad obzorem v místech, kde předtím zapadalo Slunce, nalevo od jasné hvězdy Arcturus. Zdobí ji přibližně 10° dlouhý ohon, což odpovídá délce pěsti při natažené ruce nebo 20 průměrům měsíčního úplňku.

Zároveň je třeba zmínit, že média často uvádějí **chybný údaj**, že tato kometa má periodu 80 000 let. Ve skutečnosti se jedná o novou kometu z Oortova oblaku, což znamená, že v blízkosti Slunce je úplně poprvé, a dle aktuální dráhy ji gravitace planet po tomto průletu nasměruje na mezihvězdnou dráhu – tedy ji vystřelí do mezihvězdného prostoru, ze kterého se už nevrátí. Chybný údaj o periodě patrně pochází z blogu NASA, který má sice velkou autoritu, ale často obsahuje nepřesnosti způsobené snahou psát působivé články pro laiky.

U této komety můžeme pozorovat i další zajímavost – zatímco kometa vychází na večerní obloze, na ranní obloze se stále daří fotit její prachový ohon. To bylo způsobeno tím, že 9. října kometa prošla téměř přesně mezi Zemí a Sluncem. Prachový ohon se za kometou roztahuje do tvaru „vějíře“ a vlivem této geometrie se díváme na vějíř shora. Jeden okraj vějíře je již na večerní obloze a míří od Slunce, zatímco jeho hrana se táhne přes kometu k Slunci, kde je pozorovatelný na koronografu sondy SOHO a také na ranní obloze, kde ho lze zachytit jen z velmi tmavých oblastí a pouze fotograficky. Odtamtud bude pomalu mizet, jak se bude celý přetáčet na večerní oblohu. Podobný efekt bylo možné spatřit při předposledním návratu komety Halley v roce 1910.

Pozorovatelnost komety očima skončí zhruba za 1 až 2 týdny, jelikož se vzdaluje od Země i od Slunce a rychle slábne. Další informace a také čtenářskou fotogalerii najdete zde.

Jakub Černý, Společnost pro meziplanetární hmotu

Česká astronomická společnost (ČAS) vydává od května 1998 tisková prohlášení o aktuálních astronomických událostech a událostech s astronomií souvisejících. Počínaje tiskovým prohlášením č. 67 ze dne 23. 10. 2004 jsou některá tisková prohlášení vydávána jako společná s Astronomickým ústavem Akademie věd ČR, v. v. i. Archiv tiskových prohlášení a další informace nejen pro novináře lze najít na adrese <https://www.astro.cz/sluzby.html>.

S technickými a organizačními záležitostmi ohledně tiskových prohlášení se obraťte na tiskového tajemníka ČAS Pavla Suchana na adrese Astronomický ústav AV ČR, v. v. i., Boční II/1401, 141 31 Praha 4, tel.: 737 322 815, e-mail: suchan@astro.cz.

<https://www.asu.cas.cz/articles/2327/19/na-obloze-muzeme-pozorovat-nejvyraznejsi-kometu-od-roku-1997>